

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः श्री गुरुभ्यो नमः,
हरिः ॐ

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय आरण्यके प्रथमः

Contents

4.1 चतुर्थः प्रपाठकः - पितृमेधमन्त्राः

1

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ॐ

4.1 चतुर्थः प्रपाठकः - पितृमेधमन्त्राः

4.1 चतुर्थः प्रपाठकः - पितृमेधमन्त्राः

T.A.4.1.1

प॒रेयु॒वाऽस॑म् प्र॒वतो॑ म॒हीर॑न्तु॒ बहु॑भ्यः पन्था॑मनपस्प॒शान॑म् । वैव॑स्व॒तः स॒ङ्गम॑न॒म् जना॑नाम् य॒मः
राजा॑नः ह॒विषा॑ दुवस्यत ॥ इ॒दम् त्वा॒ वस्त्र॑म् प्रथ॒मं न्वाग॑न्नपै॒तदू॑ह॒ यदि॑हाबि॒भः पु॒रा । इ॒ष्टा॒पूर्त॑मनु॒
संप॑श्य॒ दक्षि॑णाम् यथा॑ ते द॒त्तम् ब॑हु॒धा वि ब॑न्धुषु ॥ इ॒मौ यु॑नज्मि ते व॒ह्नी असु॑नी॒थाय वो॑ढवे
। याभ्या॑म् य॒मस्य॑ सादे॒नः सु॒कृता॑म् चापि॑ गच्छ॒तात् ॥ पू॒षा त्वे॒तश्च॑यावयतु॒ प्रवि॑द्वा-नन॑ष्टप॒शुर-
भुव॑नस्य गो॒पाः । स त्वै॒तेभ्यः॑ परि॑ददात् पित॑र॒भ्योऽग्नि॑दे॒वेभ्यः॑ सु॒विद॑त्रै॒भ्यः ॥ पू॒षेमा॑ आशा॒ अनु॑वेद
सर्वाः॑ सो अ॒स्माऽअ॑भय॒तमे॑न नेषत् । स्व॒स्ति॒दा अ॒घृणिः॑ सर्व॑वी॒रो-ऽप्र॑युच्छन्पु॒र ए॒तु प्रवि॑द्वान् । 1

T.A.4.1.2

आयु॑र्-वि॒श्वायुः॑ परि॑पासति त्वा पू॒षा त्वां पा॒तु प्र॑प॒थे पु॒रस्ता॑त् । यत्रा॑स॒न्ते सु॒कृतो॑ यत्र ते य॒युस्त॑त्र
त्वा दे॒वः सं॒विता॑ द॒धातु॑ ॥ भुव॑नस्य प॒त इ॒दः ह॒विः ॥ अ॒ग्नये॑ रयि॒मते॑ स्वाहा॑ ॥ पु॒रुष॑स्य
सया॑व॒र्यपे॑दु॒घानि॑ मृ॒ज्महे॑ । यथा॑ नो अत्र॒ नाप॑रः पु॒रा ज॒रसु॑ आय॑ति ॥ पु॒रुष॑स्य सया॑व॒रि
वि ते॑ प्रा॒णम॑सि स्रसम् । शरी॑रेण म॒हीमि॑हि॒ स्व॒धये॑हि॒ पित॑र॒नुप॑ प्र॒जया॑ऽस्मानि॒हाव॑ह ॥ मैव॑म्
माऽस्ता॑ प्रि॒येऽहम्॑ दे॒वी स॒ती पि॑तृलो॒कम् यदै॑षि॒ । वि॒श्ववा॑रा॒ नभ॑सा॒ सम॑व्य॒यन्त्यु॒भौ नो॑ लो॒कौ

पयसाऽभ्याववृथस्व । 2

T.A.4.1.3

इ॒यम् नारी॑ पतिलो॒कम् वृ॑णा॒ना नि॒पद्य॑त॒ उप॑ त्वा मर्त्यं॑ प्रे॒तम् । वि॒श्वम् पु॒रा॒णम॑नु॒ पाल॑यन्ती॒ तस्यै॑
प्र॒जाम् द्रवि॑णम् चे॒ह धे॑हि ॥ उदी॑र्ष्व ना॒र्यभि॑ जी॒वलोक॑मि॒तासु॑मे॒तमु॑प॒शेष॑ एहि॑ । ह॒स्तग्रा॑भस्य॑
दि॒धिषो॑स्त्वमे॒तत् पत्यु॑र्जनि॒त्वम॑भि॒ संब॑भूव ॥ सु॒वर्णः॑ ह॒स्तादा॑द॒दा॒ना मृ॒तस्य॑ श्रि॒यै ब्र॒ह्मणे॑ तेज॑से
बला॑य । अत्रै॒व त्वमि॑ह व॒यः सु॒शेवा॑ वि॒श्वाः स्पृ॒धो अ॒भिमा॑तीर्जयेम ॥ ध॒नुर॑ ह॒स्तादा॑द॒दा॒ना
मृ॒तस्य॑ श्रि॒यै क्ष॒त्रायौ॑ज॑से बला॑य । अत्रै॒व त्वमि॑ह व॒यः सु॒शेवा॑ वि॒श्वाः स्पृ॒धो अ॒भिमा॑तीर्जयेम ।
मणिः॑ ह॒स्तादा॑द॒दा॒ना मृ॒तस्य॑ श्रि॒यै वि॒शे पु॒ष्ट्यै॑ बला॑य । अत्रै॒व त्वमि॑ह व॒यः सु॒शेवा॑ वि॒श्वाः स्पृ॒धो
अ॒भिमा॑तीर्जयेम । 3

T.A.4.1.4

इ॒मम॑ग्रे च॒म॒सम् मा वि॒जी॒ह्वरः॑ प्रि॒यो दे॒वाना॑मु॒त सो॒म्याना॑म् । ए॒ष यश्च॑म॒सो दे॒वपान॑स्तस्मि॑न् दे॒वा
अ॒मृता॑ मादयन्ताम् ॥ अ॒ग्रेर्व॑र्म॒ परि॑ गोभि॑र्व्ययस्व॒ संप्रो॑र्णुष्व॒ मेद॑सा पी॒वंसा॑ च । ने॒त्वा धृ॒ष्णुर॑
ह॒रसा॑ जर॒ह॒षाणो॑ दध॑द्-वि॒ध॒क्ष्यन्-प॑र्य॒ङ्ग्या॑तै ॥ मै॒नम॑ग्रे वि॒द॒हो माऽभि॑शो॒चो माऽस्य॑ त्वच॑म् चि॒क्षिपो॑
मा शरी॑रम् । य॒दा श्रु॑तम् क॒रवो॑ जा॒तवे॒दोऽथे॑मे॒नम् प्र॑हि॒णुता॑त् पि॒तृभ्यः॑ ॥ श्रु॑तम् य॒दा क॑र॒सि
जा॒तवे॒दोऽथे॑मे॒नम् परि॑दत्तात् पि॒तृभ्यः॑ । य॒दा ग॑च्छा॒त्यसु॑नी॒तिमे॒ताम॑था॒ दे॒वाना॑म् व॒शनी॑र्भ॒वाति॑ ॥
सूर्य॑म् ते चक्षु॑र॒गच्छ॑तु वा॒तमा॑त्मा द्याम् च गच्छ॑ पृ॒थि॒वीम् च ध॑र्म॒णा । अ॒पो वा॑ गच्छ॑ यदि
तत्र॑ ते हि॒तमो॑ष॒धीषु॑ प्र॒ति॒ति॒ष्ठा शरी॑रैः () ॥ अ॒जो भा॑गस्तप॑सा॒ तम् त॑पस्व॒ तम् ते॑ शो॒चिस्त॑पतु
तम् ते॑ अ॒र्चिः । यास्ते॑ शि॒वास्त॑नुवो॒ जा॒तवे॒दस्ता॑भि॒र॒वहे॑मः सु॒कृता॑म् यत्र॑ लो॒काः ॥ अ॒यम् वै
त्वम॑स्मादधि॒ त्वमे॒तद॒यम् वै तद॑स्य॒ योनि॑रसि । वै॒श्वान॑रः पु॒त्रः पि॒त्रे लो॒क॒कृ॒ज्जा॑तवे॒दो वहे॑मः
सु॒कृता॑म् यत्र॑ लो॒काः । 4

(विद्वा-नभ्याववृथ्स्वा - भिमांतीर्जयेम् - शरीरैश्चत्वारि च) 1

T.A.4.2.1

य ए॒तस्य॑ प॒थो गो॒प्तार॑स्तेभ्यः स्वाहा॒ य ए॒तस्य॑ प॒थो र॑क्षितार॑स्तेभ्यः स्वाहा॒ य ए॒तस्य॑ प॒थोऽभि॑र॑क्षितार॑स्तेभ्यः स्वाहा॑ऽऽख्या॒त्रे स्वाहा॑ऽपाख्या॒त्रे स्वाहा॑ऽभिलाल॑पते स्वाहा॑ऽपलाल॑पते स्वाहा॑ऽग्रये॑ कर्म॒कृते॑ स्वाहा॒ यम॑त्र॒ नाधी॑मस्तस्मै स्वाहा॑ ॥ यस्त॑ इ॒द्धम् ज॒भर॑थ॒ सिष्वि॑दानो मूर्द्धान॑म् वा त॒तप॑ते त्वा॒या । दिवो॑ विश्व॑स्माथ् सीम॒घाय॑त उ॒रुष्यः ॥ अ॒स्मात्त्वम॑धि जा॒तोऽसि॑ त्वदु॒यम् जा॑यता॒म् पुनः॑ । अ॒ग्रये॑ वैश्वान॒राय॑ सुव॒र्गाय॑ लो॒काय॑ स्वाहा॑ । 5

(य ए॒तस्य॑ त्वत् पञ्च) 2

T.A.4.3.1

प्र के॒तुना॑ बृ॒हता॑ भौ॒त्यग्नि॑रा॒विर॒-विश्वानि॑ वृष॒भो रो॑रवीति । दि॒वश्चि॑दन्ता॒दुप॑ मामु॒दानं॑ड॒पामु॑पस्थे॒ महि॑षो व॑वर्द्ध ॥ इ॒दं त॒ एक॑म् प॒र ऊ॑त॒ एक॑म् तृतीये॒न ज्योति॑षा॒ सम॑वि॒शस्व॑ । सम॑वे॒शन॑स्तु॒नुवै॑ चारु॑रेधि प्रि॒यो दे॒वाना॑म् प॒रमे॑ स॒धस्थे॑ ॥ नाके॑ सु॒पर्णमु॑प॒ यत् प॑तन्तः॒ हृदा॑ वे॒नन्तो॑ अ॒भ्यच॑क्षत॒ त्वा । हि॑र॒ण्यप॑क्ष्म॒ वरु॑णस्य दू॒तम् य॑मस्य॒ योनौ॑ शकु॒नम् भु॑र॒ण्युम् ॥ अति॑द्रव॒ सार॑मे॒यौ श्वानौ॑ चतु॒रक्षौ॑ श॒बलौ॑ सा॒धुना॑ प॒था । अथा॑ पि॒तृन्थ॑ सु॒विद॑त्राः॒ अपी॑हि य॒मेन॑ ये स॒धमा॑दुम् म॒दन्ति॑ ॥ यौ ते॒ श्वानौ॑ यम॒ रक्षि॑तारौ चतु॒रक्षौ॑ प॒थिर॑क्षी नृ॒चक्ष॑सा । ताभ्याः॑ रा॒जन् परि॑ दे॒ह्येनः॑ स्व॒स्ति चा॑स्मा॒ अन॑मीवम् च॒ धेहि॑ । 6

T.A.4.3.2

उ॒रु॒णसा॑-व॑सु॒तृपा॑-वु॒लुम्ब॑लौ य॒मस्य॑ दू॒तौ च॑रतो॒ वशाः॑ अ॒नु । ताव॑स्मभ्य॑म् दृ॒शये॑ सू॒र्याय॑ पुन॑र्दत्ता॒ ताव॑सु॒मद्ये॑ह भ॒द्रम् ॥ सोम॑ ए॒कैभ्यः॑ प॒वते॑ घृ॒तमे॑क॒ उपा॑सते । येभ्यो॑ म॒धुं प्र॑धाव॑ति ताः-
श्चि॒दे॒वापि॑गच्छ॒तात् ॥ ये यु॒द्धय॑न्ते प्र॒धने॑षु शू॒रासो॑ ये त॑नु॒त्यजः॑ । ये वा॑ स॒हस्र॑दक्षिणा॒स्ताः

श्रिदे॒वापि॑गच्छतात् ॥ तप॑सा॒ ये अ॑नाधृष्या-स्तप॑सा॒ ये सु॒वर्ग॑ताः । तपो॒ ये च॑क्रिरे म॒हत् ता॑-
श्रिदे॒वापि॑गच्छतात् ॥ अ॒श्मन्व॑ती रेवतीः स॒र॒भ॒द्ध-मु॒त्तिष्ठ॑तु प्र॒तर॑ता सखायः । अत्रा॑ जहाम॒ ये
अस॒न्नशे॑वाः शि॒वान् व॒यम॑भि वाजा॒नुत्तरे॑म । 7

T.A.4.3.3

यद्वै दे॒वस्य॑ स॒वितुः॑ प॒वित्र॑ः स॒हस्र॑धा॒रम् वि॑त॒तम॑न्तरिक्षे । येना॒पुना॑दिन्द्रम॒ना॒र्त॒मा॒त्यै तेना॑हम् मा॑-
स॒र्वत॑नुम् पुनामि ॥ या रा॒ष्ट्रात् प॒न्नाद॑प॒ यन्ति॑ शाखा॑ अ॒भि॒मृता॑ नृप॒तिमि॑च्छमा॒नाः । धा॒तुस्ताः सर्वाः॑
प॒वने॑न पू॒ताः प्र॒जया॑ऽस्मान्-र॒य्या वर्च॑सा॒ स॒सृ॑जाथ ॥ उ॒द्वय॑म् तम॑स॒स्परि॑ पश्य॑न्तो॒ ज्योति॑रु॒त्तर॑म्
। दे॒वम् दे॒वत्रा॑ सूर्य॒मग॑न्म॒ ज्योति॑रु॒त्तम॑म् ॥ धा॒ता पु॑नातु स॒विता पु॑नातु । अ॒ग्नेस्तेज॑सा॒ सूर्य॑स्य
वर्च॑सा । 8

(धे - ह्युत्तरे - माष्टौ च) 3

T.A.4.4.1

यम् ते अ॒ग्निम॑म॒न्थाम॑ वृष॒भाये॑व प॒क्तवे॑ । इ॒मम् त॑ः श॒मया॑मसि क्षी॒रेण॑ चोदु॒केन॑ च ॥ यन्त्व॑म॒ग्ने
स॒मद॑ह॒स्त्वमु॑ निर्वा॒पया॑ पुनः॑ । क्या॒म्बूर॑त्र जायताम् पाक॒दूर्वा व्य॑ल्कशा ॥ शी॒तिके॑ शी॒ति॒काव॑ति
ह्रादु॒के ह्रादु॑कावति । म॒ण्डूक्या॑ सुसङ्गमये॒मः स्व॑ग्निः श॒मय॑ ॥ शम् ते॑ धन्व॒न्या आपः॑ शम् ते॑
सन्त्व॒नूक्याः॑ । शम् ते॑ समु॒द्रिया॑ आपः॑ शम् ते॑ सन्तु॒ वर्ष्याः॑ ॥ शम् ते॑ स्र॒वन्ती-स्तु॑नुवे शम् ते॑
सन्तु॒ कूप्याः॑ । शम् ते॑ नी॒हारो व॑र॒षतु॑ शम् पृ॒ष्वाऽव॑शीयताम् । 9

T.A.4.4.2

अ॒व॑ सृ॒ज पुन॑र॒ग्ने पि॒तृभ्यो॑ यस्तु॒ आहु॑त॒श्चर॑न्ति स्व॒धाभिः॑ । आयु॑र्वसा॒नु उप॑ यातु शेषः॒ सङ्ग॑च्छताम्
त॒नुवा॑ जातवेदः ॥ सङ्ग॑च्छस्व पि॒तृभिः॑ स॒ स्व॒धाभिः॑ समि॒ष्टापूर्ते॑न॒ पर॑मे व्यो॒मन् । यत्र॑ भू॒म्यै
वृ॒णसे॑ तत्र॑ गच्छ॒ तत्र॑ त्वा दे॒वः स॑वि॒ता द॑धातु ॥ यत्ते॑ कृ॒ष्णः श॑कुन आ॒तुतो॑द॒ पिपी॑लः स॒र्प

उ॒त वा॒ श्वाप॑दः । अ॒ग्नि॑ष्टद्-वि॒श्वा॑द॒नृ॒णम् कृ॑णोतु सोम॑श्च यो ब्रा॒ह्म॑णमा॒वि॒वेश॑ ॥ उत्ति॑ष्ठात॒-स्त॒नुव॑ः
सम्भ॑रस्व मे॒ह गा॒त्रम॑व॒हा मा शरी॑रम् । यत्र॑ भूम्यै वृ॒णसे॑ तत्र॑ गच्छ॒ तत्र॑ त्वा दे॒वः सं॒वि॒ता द॑धातु
॥ इ॒दम् त॒ एक॑म् प॒र ऊ॑त॒ एक॑म् तृतीये॒न ज्योति॑षा॒ सम॑र्विशस्व । सम॑र्वेश॒न-स्त॒नुवै॑ चारु॑रेधि प्रियो
दे॒वाना॑म् प॒रमे॑ सु॒धस्थे॑ () ॥ उत्ति॑ष्ठ प्रेहि॒ प्र॒द्वौकः॑ कृ॒णुष्व॑ प॒रमे॑ व्यो॒मन् । य॒मेन॒ त्वम् य॒म्या
सम॑र्वि॒दानो॑त्-त॒मम् नाक॑मधि॒ रोहे॑मम् ॥ "अश्म॑न्वती रेवती॒र॒३६" "यद्वै॑ दे॒वस्य॑ स॒वितुः॑ प॒वित्र॑म्॒३७"
"या रा॒ष्ट्रात् प॒न्ना॒३८" "दु॒द्वय॑म् तम॑स॒स्परि॒॑३९" "धा॒ता पु॑नातु॒४०" ॥ अ॒स्मात्त्वम॑धि॒ जा॒तोऽस्य॑यम्
त्वदधि॑जायताम् । अ॒ग्नये॑ वै॒श्वान॒राय॑ सु॒वर्गाय॑ लो॒काय॑ स्वाहा॑ । 10

(अव॑शीयताः - सु॒धस्थे॑ पञ्च॑ च) 4

T.A.4.5.1

आया॑तु दे॒वः सु॒मना॑भि-रू॒तिभि॑र्-य॒मो ह॑वे॒ह प्र॑य॒ताभि॑र॒क्ता । आसी॑दताः सु॒प्रय॑ते॒ह ब॒रु॒हिष्य॑ूर्जाय
जा॒त्यै मम॑ शत्रु॒हत्यै॑ ॥ य॒मे इ॒व य॑त॒माने॑ यदै॒तम् प्र॒वा॑म्भ॒रन् मानु॑षा दे॒वय॑न्तः । आसी॑दतः स्व॒मु
लो॒कम् वि॑दाने॒ स्वास॑स्थे भ॑व॒तमि॑न्द॒वे नः॑ ॥ य॒माय॑ सोम॑ः सु॒नुत॑ य॒माय॑ जुहु॒ता ह॒विः । य॒मः
ह॑ य॒ज्ञो ग॑च्छत्य॒ग्निदू॑तो अ॒रङ्क॑तः ॥ य॒माय॑ घृ॒तव॑द्भ॒विर्जु॑होत॒ प्र च॑ तिष्ठत । स नो॑ दे॒वेष्वाय॑मद्-
दी॒र्घमा॑युः प्र जी॒वसे॑ ॥ य॒माय॑ मधु॑म॒त्तमः॑ रा॒ज्ञे ह॒व्यम् जु॑होत॒न । इ॒दम् न॑म॒ ऋषि॑भ्यः पूर्॒वजे॑भ्यः
पूर्॒वभ्यः॑ पथि॒कृद्भ्यः॑ । 11

T.A.4.5.2

योऽस्य॑ कौ॒ष्ठ्यं जग॑तः पार्थि॒वस्यै॑कं इ॒द्वशी॑ । य॒मम् भ॑ङ्ग्य॒श्रवो॑ गा॒य यो रा॒जाऽन॑प॒रोद्भ्यः॑ ॥
य॒मम् गा॑य॒ भङ्ग्य॒श्रवो॑ यो रा॒जाऽन॑प॒रोद्भ्यः॑ । येना॒पो न॒द्यो ध॑न्वा॒नि येन॑ द्यौः पृ॒थि॒वी दृ॒ढा ॥
हि॒र॒ण्य॒क॒क्ष्यान्-ध॑सु॒धुरान्॑, हि॒र॒ण्य॒क्षा-न॑य॒श॒फान् । अ॒श्वा-न॑न॒श्यतो॑ दान॒म् य॒मो रा॑जाऽभि॒तिष्ठ॑ति
॥ य॒मो दा॑धार पृ॒थि॒वी य॒मो वि॒श्वमि॑दम् जग॑त् । य॒माय॑ स॒र्वमि॑त्र॒स्थे य॑त् प्रा॒णद्-वा॒युरा॑क्षितम् ॥
यथा॑ पञ्च॒ यथा॑ षड् यथा॑ पञ्च॒ दुश॑र॒षयः॑ । य॒मम् यो वि॑द्या॒थ्स ब्रू॑याद्य॒थैक॑ ऋषि॑र्वि॒जान॑ते । 12

T.A.4.5.3

त्रिकंद्रुकेभिः पतति षडुर्वी-रेकमिद-बृहत् । गायत्री त्रिष्टुच्छन्दांसि सर्वा ता यम आहिता ॥
 अहरहर्नयमानो गामश्च पुरुषम् जगत् । वैवस्वतो न तृप्यति पञ्चभिर्मानवैर्यमः ॥ वैवस्वते
 विविच्यन्ते यमे राजनि ते जनाः । ये चेह सत्येनेच्छन्ते य उ चानृतवादिनः ॥ ते राजन्निह
 विविच्यन्तेऽथा यन्ति त्वामुप । देवाश्च ये नमस्यन्ति ब्राह्मणाश्चापचित्यति ॥ यस्मिन् वृक्षे
 सुपलाशे देवैः सपिबते यमः । अत्रा नो विरपतिः पिता पुराणा अनुवेनति () । 13

(पथिकृद्भ्यो - विजानते - ऽनुवेनति) 5

T.A.4.6.1

वैश्वानरे हविरिदम् जुहोमि साहस्र-मुत्सः शतधारमेतम् । तस्मिन्नेष पितरम् पितामहम् प्रपितामहम्
 बिभरत् पिन्वमाने ॥ द्रुप्सश्चस्कन्द पृथिवीमनु द्यामिमञ्च योनिमनु यश्च पूर्वः । तृतीयम् योनिमनु
 सञ्चरन्तम् द्रुप्सम् जुहोम्यनु सप्त होत्राः ॥ इमं समुद्रं शतधारमुत्सं व्यच्यमानम् भुवनस्य
 मद्भ्ये । घृतम् दुहानामदितिम् जनायाग्रे मा हिंसीः परमे व्योमन् ॥ अपेत वीत वि च सर्पतातो
 येऽत्र स्थ पुराणा ये च नूतनाः । अहोभिरद्भि-रक्तुभिर-व्यक्तम् यमो ददा-त्ववसानमस्मै ॥
 सवितैतानि शरीराणि पृथिव्यै मातुरुपस्थ आदधे । तेभिर-युज्यन्ता-मघ्नियाः । 14

T.A.4.6.2

शुनम् वाहाः शुनम् नाराः शुनम् कृषतु लाङ्गलम् । शुनम् वरत्रा बद्धयन्ताः शुन-मष्टा-मुदिङ्गय
 शुनासीरा शुनमस्मासु धत्तम् ॥ शुनासीराविमाम् वाचम् यद्-दिवि चक्रथुः पयः । तेनेमा-
 मुपसिञ्चतम् ॥ सीते वन्दामहे त्वाऽर्वाची सुभगे भव । यथा नः सुभगा संसि यथा नः सुफला
 संसि ॥ सवितैतानि शरीराणि पृथिव्यै मातुरुपस्थ आदधे । तेभिरदिते शम् भव ॥ विमुच्यद्ध-
 मघ्निया देवयाना अतारिष्म तमसस्पा-रमस्य । ज्योतिरापाम् सुवर्गन्म () । 15

T.A.4.6.3

प्र वाता॒ वान्ति॑ पु॒तय॑न्ति वि॒द्युत॑ उ॒दोष॑धीर्जिहते पि॒न्वते॑ सु॒वः । इरा॒ विश्व॑स्मै भुव॑नाय जायते
यत् पु॒र्जन्यः॑ पृथि॒वीः रे॒तसा॑ऽवति ॥ यथा॑ यु॒माय॑ ह॒र्म्य-म॑व॒पन् प॑ञ्चमा॒नुवाः । ए॒वम् व॑पामि
ह॒र्म्यम् यथा॑ऽसां जी॒वलो॒के भू॑रयः ॥ चि॒तः स्थ॑ परि॒चित॑ ऊ॒र्द्धचि॑तः श्रय॒द्धम् पि॑तरो दे॒वता॑ ।
प्र॒जाप॑तिर्वः सादयतु तया॑ दे॒वत॑या ॥ "आ प्या॑यस्व॒४१" "सम् तै॒॑४२" । 16

(अ॒घ्निया - अ॒गन्म - + स॒प्त च॑) 6

T.A.4.7.1

उ॒त्ते त॑न्नोमि पृथि॒वीम् त्वत्प॑री॒मम् लो॒कम् नि॒दध॑न्मो अ॒हः रि॑षम् । ए॒ताः स्थू॑णां पि॒तरो॑ धारयन्तु
तेऽत्रा॑ यु॒मः सा॒दना॑ते मि॒नोतु ॥ उ॒प॑स॒र्प मा॒तर॑म् भूमि॑मे॒ता-मु॑रु॒व्यच॑सम् पृथि॒वीः सु॒शेवा॑म् ।
ऊ॒र्णम॑दा यु॒वति॑र् दक्षि॑णावत्येषा त्वा॑ पातु नि॒रु॒क्त्या उ॑प॒स्थे ॥ उ॒च्छ॑मञ्चस्व पृथि॒वि मा वि॑बा॒धिथाः
सू॒पाय॑नाऽस्मै भव सू॒पव॑ञ्चना । मा॒ता पु॒त्रम् यथा॑ सि॒चाऽभ्ये॑नम् भूमि॑ वृणु ॥ उ॒च्छ॑मञ्चमा॒ना पृथि॒वी
हि ति॑ष्ठसि स॒हस्र॑म्मित॒ उप॑ हि श्रय॑न्ताम् । ते गृ॒हासो॑ मधु॒श्रुतो॑ विश्वाहा॑स्मै शर॒णाः स॒न्त्वत्र॑ ॥
ए॒णीर्द्वा॑ना ह॒रिणी॑र॒जुनीः॑ सन्तु धे॒नवः॑ । ति॒लव॑त्सा ऊ॒र्जम॑स्मै दुहा॑ना विश्वाहा॑ स॒न्त्वन॑पस्फुरन्तीः
। 17

T.A.4.7.2

ए॒षा ते॑ यम॒साद॑ने स्व॒धा नि॒धीय॑ते गृ॒हे । अक्षि॑तिर्नाम ते असौ ॥ इ॒दम् पि॑तृभ्यः प्रभ॑रेम ब॒रु॒हिर्
दे॒वेभ्यो॑ जी॒वन्त॑ उत्त॑रम् भरेम । तत्त्वं॑मारोहासो मे॒घ्यो भ॑वम् य॒मेन॑ त्वम् य॒म्यां स॑म॒विदा॑नः ॥
मा त्वा॑ वृ॒क्षौ सं॑बा॒धिष्ठा॑म् मा मा॒ता पृ॑थि॒वि त्वम् । पि॑तृन् हि यत्र गच्छा॑स्येधा॑सम् यम॒राज्ये॑ ॥
मा त्वा॑ वृ॒क्षौ सं॑बा॒धेष्ठा॑म् मा मा॒ता पृ॑थि॒वी म॒ही । वै॒वस्व॑तः हि गच्छा॑सि यम॒राज्ये॑ वि॒राज॑सि ॥
न॒ळम् प्लु॑वमारो॒हैतम् न॒ळेन॑ प॒थोऽन्वि॑हि । स त्वं॑ न॒ळप्ल॑वो भू॒त्वा स॑न्त॑र॒ प्रत॑रोत्त॑र । 18

T.A.4.7.3

स॒वि॒तै॒तानि॑ शरी॒राणि॑ पृथि॒व्यै मा॒तुरु॒पस्थ॑ आद॒धे । तेभ्यः॑ पृथि॒वि शम् भ॑व ॥ षड्ढो॑ता सूर्य॒म्
ते चक्षु॑र् गच्छतु वा॒तमा॒त्मा द्याम् च॑ गच्छ॑ पृथि॒वीम् च॑ धर्म॒णा । अ॒पो वा॑ गच्छ॑ यदि॒ तत्र॑ ते
हि॒तमोष॑धीषु॒ प्रति॑तिष्ठा शरी॒रैः ॥ पर॑म् मृत्यो॒ अनु॒ परे॑हि पन्था॒म् यस्ते॒ स्व इ॒तरो॑ दे॒व्याना॑त् ।
चक्षु॑ष्मते शृण्व॒ते ते॒ ब्रवी॑मि मा नः॑ प्र॒जाः री॒रिषो॑ मोत वी॒रान् ॥ शम् वा॒तः शः॑ हि ते घृ॒णिः
शम् ते॒ स॒न्त्वोष॑धीः । कल्प॑न्ताम् मे दि॒शः श॒ग्माः ॥ पृथि॒व्यास्त्वा॑ लो॒के सा॑दयाम्य॒मुष्य॑ शर्मा॑सि
पि॒तरो॑ दे॒वाता॑ () । प्र॒जाप॑तिस्त्वा सादयतु॒ तया॑ दे॒वत॑या ॥ अ॒न्तरि॑क्षस्य॒ त्वा दि॒वस्त्वा॑ दि॒शाम्
त्वा ना॑कस्य॒ त्वा पृ॒ष्ठे ब्र॒ह्मस्य॑ त्वा वि॒ष्टपे॑ सादयाम्य॒मुष्य॑ शर्मा॑सि पि॒तरो॑ दे॒वाता॑ । प्र॒जाप॑तिस्त्वा
सादयतु॒ तया॑ दे॒वत॑या । 19

(अन॑पस्फुरन्ती - रु॒त्तर - दे॒वत॑या॒ द्वे च॑) 7

T.A.4.8.1

अ॒पूप॑वा॒न् घृ॒तवा॑ःश्च॒रुरे॒ह सी॑द॒तूत्त॑भुवन् पृथि॒वीम् द्या॑मु॒तोपरि॑ । यो॒नि॒कृतः॑ पथि॒कृतः॑ स॒पर्य॑त॒ ये
दे॒वाना॑म् घृ॒तभा॑गा इ॒ह स्थ॑ । ए॒षा ते॒ यम॑साद॒ने स्व॒धा नि॒धीय॑ते गृ॒हेऽसौ॑ । द॒शाक्ष॑रा॒ ताः र॑क्षस्व॒ ताम्
गो॑पायस्व॒ ताम् ते॒ परि॑ द॒दामि॑ तस्या॑म् त्वा॒ मा द॑भन् पि॒तरो॑ दे॒वाता॑ । प्र॒जाप॑तिस्त्वा सादयतु॒ तया॑
दे॒वत॑या ॥ अ॒पूप॑वा॒ञ्छृ॒तवा॑न्-क्षी॒रवा॑न्-दधि॒वान्-मधु॑मा॒श्चरु॑रे॒ह सी॑द॒तूत्त॑भुवन्-पृथि॒वीम् द्या॑मु॒तोपरि॑
। यो॒नि॒कृतः॑ पथि॒कृतः॑ स॒पर्य॑त॒ ये दे॒वाना॑ः शृ॒तभा॑गाः क्षी॒रभा॑गा॒ दधि॑भागा॒ मधु॑भागा इ॒ह स्थ॑
। ए॒षा ते॒ यम॑साद॒ने स्व॒धा नि॒धीय॑ते गृ॒हेऽसौ॑ । श॒ताक्ष॑रा॒ सह॑स्राक्ष॒रा-ऽयु॒ताक्ष॑रा-ऽच्यु॒ताक्ष॑रा॒ ताः
र॑क्षस्व॒ ताम् गो॑पायस्व॒ ताम् ते॒ परि॑द॒दामि॑ तस्या॑म् त्वा॒ मा द॑भन् पि॒तरो॑ दे॒वाता॑ । प्र॒जाप॑तिस्त्वा
सादयतु॒ तया॑ दे॒वत॑या । 20

(अ॒पूप॒वानसौ दशं) 8

T.A.4.9.1

ए॒तास्ते॑ स्व॒धा अ॒मृताः॑ करोमि॒ यास्ते॑ धा॒नाः प॑रि॒किरा॒म्यत्र॑ । तास्ते॑ य॒मः पि॒तृभिः॑ स॒म्विदा॑नोऽत्र
 धे॒नूः का॑म॒दुघाः॑ करोतु ॥ त्वाम॑र्जुनौष॒धीना॑म् पयो॑ ब्र॒ह्माण॑ इ॒द्विदुः॑ । तासा॑म् त्वा॒ मद्भ्या॑दाद॒दे
 च॒रुभ्यो॑ अपि॑धातवे ॥ दु॒र्वाणा॑ः स्त॒म्बमा॑ह॒रैता॑म् प्रि॒यत॑मा॒म् मम॑ । इ॒माम् दि॑शं॒म् मनु॑ष्या॒णाम्
 भूयि॑ष्ठाऽनु वि रो॑हतु ॥ काशा॑नाः स्त॒म्बमा॑ह॒र रक्ष॑सा॒मप॑हत्यै । य ए॒तस्यै॑ दि॒शः प॒राभ॑वन्नघा॒यवो॑
 यथा॑ ते नाभ॑वान् पुनः ॥ दु॒र्वाणा॑ः स्त॒म्बमा॑ह॒र पि॒तृणा॑मोष॒धीम् प्रि॒याम् । अन्व॑स्यै॒ मूल॑म् जीवा॒दनु॑
 काण्ड॑मथो॒ फल॑म् । 21

T.A.4.9.2

"लो॒कम् पृ॑ण॒43" "ता अ॑स्य॒ सूद॑दोहसः॒44" ॥ शम् वा॒तः श॑हि ते घृ॒णिः श॑मु॒ ते स॒न्त्वोष॑धीः
 । कल्प॑न्ताम् ते दि॒शः सर्वाः॑ ॥ इ॒दमे॒व मे॒तोऽप॑रा॒मार्ति॑मारा॒म् काञ्च॑न । तथा॑ तद॒श्विभ्या॑म् कृ॒तम्
 मि॒त्रेण॑ वरु॑णेन च ॥ व॒रुणो॑ वा॒रया॑दि॒दम् दे॒वो व॒नस्प॑तिः । आ॒त्यै नि॒रऋ॑त्यै॒ द्वेषा॑च्च व॒नस्प॑तिः
 ॥ वि॒धृति॑रसि॒ विधा॑रया॒स्मदु॒घा द्वेषा॑सि॒ शमि॑ श॒मया॒स्मदु॒घा द्वेषा॑सि॒ यव॑ य॒वया॒स्मदु॒घा द्वेषा॑सि
 ॥ पृ॒थि॒वीम् ग॑च्छा॒न्तरि॑क्षम् गच्छ॒ दिवं॑ गच्छ॒ दिशो॑ गच्छ॒ सुव॑र्गच्छ॒ सुव॑र्गच्छ॒ दिशो॑ गच्छ॒
 दिवं॑ गच्छा॒न्तरि॑क्षम् गच्छ॒ पृ॒थि॒वीम् ग॑च्छा॒पो वा॑ गच्छ॒ यदि॑ तत्र॑ ते हि॒तमो॑ष॒धीषु॑ प्र॒ति॒ति॒ष्ठा
 शरी॑रैः ॥ "अ॒श्म॑न्वती रेवती॒र॒43" "य॒द्वै दे॒वस्य॑ स॒वितुः॑ प॒वित्र॑म्॒44" "या रा॒ष्ट्रात्प॒न्ना॒45" "दु॒द्वय॑म्
 तम॑स॒स्पर्शि॒॑46" धा॒ता पु॑नातु॒47"() । 22

(अथो॒ फल॑म् - धा॒ता पु॑नातु) 9

T.A.4.10.1

आ॒रो॒ह॒तायु॑र्-ज॒रस॑म् गृ॒णा॒ना अ॑नुपूर्वम् य॒तमा॑ना॒ यति॑ष्ट । इ॒ह त्व॑ष्टा॑ सु॒जनि॑मा सु॒रत्नो॑ दी॒र्घमा॑युः

करतु जीवसे वः ॥ यथाऽहान्यनुपूर्वम् भवन्ति यथर्तव ऋतुभिर्-यन्ति कृताः । यथा न पूर्वमपरो जहात्येवा धातरायूषि कल्पयैषाम् ॥ न हि ते अग्ने तनुवै क्रूरम् चकार मर्त्यः । कपिर्-बभस्ति तेजनम् पुनर्जरायु गौरिव । अपं नः शोशुचदुधमग्ने शुशुद्ध्या रयिम् । अपं नः शोशुचदुधम् मृत्यवे स्वाहा ॥ अनुद्वाह-मन्वारभामहे स्वस्तये । स न इन्द्र इव देवेभ्यो वह्निः संपारणो भव । 23

T.A.4.10.2

इमे जीवा विमृतैराववर्-तिन्नभूद्-भद्रा देवहूतिम् नो अद्य । प्राञ्जोऽगामा नृतये हसाय द्राघीय आयुः प्रतराम् दधानाः ॥ मृत्योः पदम् योपयन्तो यदैम् द्राघीय आयुः प्रतराम् दधानाः । आप्यायमानाः प्रजया धनेन शुद्धाः पूता भवथ यज्ञियासः ॥ इमम् जीवेभ्यः परिधिम् दधामि मा नो नु गादपरो अर्द्धमेतम् । शतम् जीवन्तु शरदः पुरुचीस्तिरो मृत्युम् दद्महे पर्वतेन ॥ इमा नारीरविधवाः सुपत्नीराञ्जनेन सर्पिषा संमृशन्ताम् । अनुश्रवो अनमीवाः सुशेवा आरोहन्तु जनयो योनिमग्रे ॥ यदाञ्जनम् त्रैककुदम् जातः हिमवतस्परि । तेनामृतस्य मूलेनारातीर-जम्भयामसि () ॥ यथा त्व-मुद्दिनथ-स्योषधे पृथिव्या अधि । एवमिम उद्दिन्दन्तु कीर्त्या यशसा ब्रह्मवर्चसेन ॥ अजोऽस्यजास्मदुघा द्वेषांसि यवोऽसि यवयास्मदुघा द्वेषांसि । 24

(भव - जम्भयामसि त्रीणि च) 10

T.A.4.11.1

अपं नः शोशुचदुधमग्ने शुशुद्ध्या रयिम् । अपं नः शोशुचदुधम् ॥ सुक्षेत्रिया सुगातुया वसूया च यजामहे । अपं नः शोशुचदुधम् ॥ प्र यद्-भन्दिष्ठ एषाम् प्रास्माकांसश्च सूरयः । अपं नः शोशुचदुधम् ॥ प्रयदुग्नेः सहस्वतो विश्वतो यन्ति सूरयः । अपं नः शोशुचदुधम् ॥ प्रयत्ते अग्ने सूरयो जायेमहि प्र ते वयम् । अपं नः शोशुचदुधम् । 25

T.A.4.11.2

त्व॑ हि वि॒श्वतो॑मुख वि॒श्वतः॑ परि॒भूरसि॑ । अपं नः शोशु॑चदुघम् ॥ द्विषो॑ नो विश्वतो॑मुखाति॑
 नावे॑वं पारय । अपं नः शोशु॑चदुघम् ॥ स नः सिन्धु॑मिव ना॒वयाऽति॑ पर॒षा स्व॒स्तये॑ । अपं
 नः शोशु॑चदुघम् ॥ आपः॑ प्रव॒णादिव॑ य॒ती-रपा॒स्मथ्-स्ये॑न्दताम॒घम् । अपं नः शोशु॑चदुघम् ॥
 उ॒द्वना-दु॑दुकानी॒वापा॒स्मथ्-स्ये॑न्दताम॒घम् । अपं नः शोशु॑चदुघम् () ॥ आ॒न॒न्दाय॑ प्रमो॒दाय॑
 पुन॑रागाः स्वान्गृ॒हान् । अपं नः शोशु॑चदुघम् ॥ न वै तत्र॑ प्रमी॑यते गौरश्चः पुरु॑षः प॒शुः ।
 यत्रे॒दम् ब्रह्म॑ क्रि॒यते॑ परि॒धिर्जीव॑नाय॒ कमपं॑ नः शोशु॑चदुघम् । 26

(अ॒घ - म॒घम् च॒त्वारि॑ च) 11

T.A.4.12.1

अप॑श्याम यु॒वति॒-मा॒चरे॑न्तीम् मृ॒ताय॑ जी॒वाम् परि॑णीयमा॒नाम् । अ॒न्धेन॑ या तम॑सा प्रावृ॑ताऽसि
 प्राची॑मवा॒ची-मव॑यन्-नरि॑ष्ट्यै ॥ मयै॑ताम् मा॒स्ताम् भ्रि॑यमा॒णा दे॒वी स॒ती पि॑तृलोकम् यदैषि॑ ।
 वि॒श्ववा॑रा नभ॑सा॒ सम्व्यं॑यन्त्यु॒भौ नो॑ लोकौ पय॑साऽऽवृ॑णीहि ॥ रयि॑ष्ठाम॒ग्निम् मधु॑मन्तमूर्मि॒णमूर्जः॑
 सन्तम् त्वा॒ पय॑सोप॒ सःसं॑देम । स॒ र॒य्या समु॑ वर्च॑सा॒ सच॑स्वा नः स्व॒स्तये॑ ॥ ये जी॒वा
 ये च॑ मृ॒ता ये जा॒ता ये च॑ जन्त्याः । तेभ्यो॑ घृ॒तस्य॑ धारयितुम् मधु॑धारा व्यु॒न्दती॑ ॥ मा॒ता
 रु॒द्राणा॑म् दुहि॒ता वसू॑नाः स्वसा॑ऽऽदित्याना॑म्-मृ॒तस्य॑ नाभिः । प्रणु॑वोचं चि॒कितु॑षे जना॑य॒ मा
 गाम॑ना॒गामदि॑तिम् वधि॑ष्ट () ॥ पिब॑तूद॒कम् तृणान्य॑त्तु । ओमु॑थ् सृजत । 27

(व॒धि॒ष्ट द्वे च॑) 12

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 12 Anuvaakams :-

(प॒रे॒युवा॑स॒सम् प्र वि॒द्वान् भुव॑नस्या॒भ्याव॑ वृ॒थ्स्वा जो भा॒गोऽयम्॑ वै चतु॑श्चत्वारि॒ंशत् । य ए॒तस्य॑ त्वत्
 पञ्च॑ । प्र॒क्रेतु॑ने॒दन्ते॑ नाके सु॒पर्णम्॑ यौ ते ये यु॒द्धय॑न्ते तप॑साऽश्म॑न्वती रेवतीः स॒श्र॑भ॒द्धमृ॑ष्टावि॒ंशतिः॑

। यं ते यत् उत्तिष्ठत् इदन्त उत्तिष्ठ प्रेह्यश्मन् यद्वा उद्वयमयम् पञ्चविंशतिः । आयातु त्रिंशत् ।
 वैश्वानरे तस्मिन् द्रप्स इममपेताहोभिर् युज्यन्तामघ्निया अदिते पारम् व आ प्यायस्व सप्तविंशतिः
 । उक्ते गृहेऽस्वाषितिस्तेभ्यः पृथिव्या अन्तरिक्षस्य द्वात्रिंशत् । अपूपवानसौ दशं शतं दश ।
 एतास्ते ते दिशः सर्वा इदमश्मन् विंशतिः । ओरोहत तनुवै क्रूरम् चकार पुनर्मृत्यवे मा नो नुं
 गाद् दद्मह इमा नारीः परि त्रयोविंशतिः । अप नः सुक्षेत्रिया प्र यद्भन् दिष्टः प्र यदुग्रेः प्र यत्ते
 अग्रे त्वं हि द्विषः स नः सिन्धुमापः प्रवणादुद् वनादानन्दाय न वै तत्र यत्रेदम् चतुर्विंशतिः
 । अपर्यामावृणीहि द्वादश द्वादश ।)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(परेयुवांस - माया - त्वेतास्ते सप्तविंशतिः)

first and last padam in TA, 4th Prapaatakam :-

(परेयुवांस - मोमुथ्सृजत)

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय ब्राह्मणे आरण्यके चतुर्थः प्रपाठकः समाप्तः ॥ = = = = =

Appendix (of Expansions) ट्.आ.4.4.2 - अश्मन्वती रेवतीरु36" "यद्वै देवस्य सवितुः
 पवित्रम्37" "या राष्ट्रात् पन्ना38" "दुद्वयम् तमसस्परि39" "धाता पुनातु40" अश्मन्वती रेवतीः स
 रंभद्ध मुत्तिष्ठत् प्रतरता सखायः । अत्रा जहाम ये असन्नशेवाः शिवान् वयमभि वाजानुत्तरेम ॥

36 (Appearing in T.A.4.3.2)

यद्वै देवस्य सवितुः पवित्रं सहस्रधारम् विततमन्तरिक्षे । येनापुनादिन्द्रमनार्त-मात्यै तेनाहम् मा
 सर्वतनुम् पुनामि ॥ 37 (Appearing in T.A.4.3.3)

या राष्ट्रात् पन्नादप यन्ति शाखा अभिमृता नृपतिमिच्छमानाः । धातुस्ताः सर्वाः पर्वनेन पूताः
 प्रजयाऽस्मान्-रय्या वर्चसा सःसृजाथ ॥ 38 (Appearing in T.A.4.3.3)

उद्वयम् तमसस्परि पश्यन्तो ज्योतिरुत्तरम् । देवम् देवत्रा सूर्यमगन्म् ज्योतिरुत्तरम् ॥ 39

(Appearing in T.A.4.3.3)

धा॒ता पु॑नातु सवि॒ता पु॑नातु । अ॒ग्नेस्तेज॑सा॒ सूर्य॑स्य॒ वर्च॑सा ॥ 40 (Appearing in T.A.4.3.3)